

Vergaderjaar 2006–2007

30 800 VII

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII) voor het jaar 2007

Nr. 24

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR BESTUURLIJKE vernieuwing EN KONINKRIJksRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 december 2006

Tijdens het algemeen overleg op 12 oktober jl. (Kamerstuk 30 800 VII, nr. 18) naar aanleiding van de stemmachineproblematiek heb ik aangegeven dat ik een onafhankelijke commissie zal instellen om advies uit te brengen over de inrichting van het verkiezingsproces. Voor de verkiezingen in 2010–2011 moet een robuuste, waar nodig vernieuwde verkiezingsprocedure zijn geïmplementeerd.

Opdracht aan commissie

Ik zal de commissie vragen het verkiezingsproces in beeld te brengen en uiterlijk 1 september 2007 voorstellen te doen voor verbetering of verandering die voldoen aan de vereisten van geheime, vrije, betrouwbare, voor ieder gelijkelijk toegankelijke, praktisch uitvoerbare en transparante verkiezingen. Het verzoek betreft dus het kiesproces en nadrukkelijk niet het kiesstelsel en de positie van de politieke partijen daarin. In het algemeen overleg van 12 oktober jl. gaf ik aan dat de commissie haar werkzaamheden verricht «zonder dat haar beperkende voorwaarden worden opgelegd». De commissie zal ter vervulling van de opdracht uiteraard de Kiesraad betrekken. Meer in het bijzonder zal ik de commissie verzoeken in ieder geval de volgende vragen te beantwoorden:

Algemeen

- Welke rol speelt automatisering in de verschillende stappen van het verkiezingsproces (vanaf voorbereiding kandidaatstellen tot en met benoeming nieuwe leden vertegenwoordigend orgaan)?
- Welke stappen zijn toe aan herziening, vanuit het perspectief van nieuwe technieken en vanuit het perspectief van kiezer en bestuur?
- Is de verantwoordelijkheid voor de organisatie van het verkiezingsproces goed belegd (verhouding centrale-decentrale overheid, verhouding stembureaus, hoofdstembureaus, centraal stembureau) en hoe

- zou de verhouding markt-overheid moeten zijn bij het gebruik van hulpmiddelen (stemmachines en verkiezingsuitslagenapparatuur)?
- Is er voldoende toezicht op het goed verloop van het verkiezingsproces, wie zou toezicht moeten houden en wat zouden de handhavingsbevoegdheden moeten zijn?

Stemmachines

- Welke risico's zijn structureel verbonden aan het gebruik van de huidige stemmachines, c.q. het elektronisch stemmen en het stemmen met potlood?
- Zijn er alternatieven denkbaar voor de huidige wijzen van het uitbrengen van de stem, zoals onder meer het plaatsonafhankelijke stemmen door middel van internet.
- Hoe verhouden de alternatieven zich ten opzichte van elkaar wat betreft betrouwbaarheid en het waarborgen van het stemgeheim en de mogelijkheid tot hertelling?
- Verdient diversiteit (risicospreiding) of juist uniformiteit (controle) de voorkeur?
- Hoe verhoudt de race van technische ontwikkelingen zich tot het verkiezingsproces (vandaag een waterdichte oplossing, morgen te kraken)?
- In hoeverre zijn hulpmiddelen nog bruikbaar bij praktische veranderingen als deelname van meer partijen aan de verkiezingen en combinatie van verkiezingen?

Samenstelling van de commissie

De heer mr. F. Korthals Altes zal, de commissie voorzitten. Als oud-voorzitter van de Eerste Kamer en oud-minister van Justitie kan hij met gezag uitspraken doen over een kernproces van onze democratische rechtstaat. Daarnaast zullen twee leden met verstand van zaken van informatie- en communicatietechnologie, één hooggekwalificeerde jurist met verstand van het kiesrecht en één man of vrouw uit de gemeentelijke praktijk worden aangezocht. De commissie wordt ruime mogelijkheden gegeven onderzoek uit te besteden en zal worden voorzien van een deskundig secretariaat.

Terugkijken

De commissie richt zich op de toekomst. Maar er is ook aanleiding het verleden te onderzoeken. Op welke wijze is de besluitvorming rond de stemmachines tot stand gekomen? Wie zijn in het proces waarvoor verantwoordelijk geweest? Hoe zijn de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van fabrikanten, keuringsinstelling, ministerie, Kiesraad en gemeenten geregeld? Is er voldoende alert gereageerd op zwakke en sterkere signalen uit de samenleving?

Ik heb de heren drs L. M. L. H. A. Hermans en prof. dr. M. J. W. Van Twist bereid gevonden dit compacte onderzoek voor hun rekening te nemen. De commissie «terugkijken» zal voor 2 april 2007 rapporteren.

Tenslotte

Ik zal uw Kamer in de eerste helft van januari 2007 informeren over de aanpak die mij voor ogen staat voor de verkiezingen van de leden van de Provinciale Staten op woensdag 7 maart 2007. In die brief zal ik ook ingaan op de problematiek inzake de stempassen zoals die zich in enkele gemeenten heeft voorgedaan.

De Minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties,
A. Nicolai